

**GEEF
NATUUR
JOUW
STEM!**

VERKIEZINGS PROGRAMMA 2023-2027

Water Natuurlijk
Hollands Noorderkwartier

VOOR EEN DUURZAAM EN NATUURRIJK WATERLANDSCHAP

INHOUDSOPGAVE VERKIEZINGSPROGRAMMA

VOOR EEN DUURZAAM EN NATUURRIJK WATERLANDSCHAP

1.	Wie zijn wij...	3
2.	Onze speerpunten	5
3.	Water Natuurlijk!	8
4.	Gezond, schoon en levend water	11
5.	Waterveiligheid op orde, wateroverlast onder controle	16
6.	Schaarste van zoet water	19
7.	Klimaat positief waterschap	24
8.	Water is om van te genieten	27
9.	Herstel biodiversiteit in stad en land	30
10.	Waterbewustzijn	35
11.	Een effectief en sociaal waterschap	37

1. WIE ZIJN WIJ...

DE GROENE STEM IN HET WATERSCHAP HHNK

Een goed en duurzaam beheer van ons water, natuur en landschap is nu belangrijker dan ooit. En dat maakt de waterschappen belangrijker dan ooit. Water Natuurlijk geeft een stem aan dat wat kwetsbaar is. In het werkgebied van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn wij de enige, echte duurzame waterschapspartij. Wij beschermen en verbeteren de natuur en het landschap en geven ruimte aan waterrecreatie met respect voor de kwetsbare natuur.

Water Natuurlijk is een onafhankelijke, landelijke waterschap partij die zich inzet voor natuur, landschap en recreatie. We zijn niet gebonden aan een politieke partij, maar als je ons wilt schetsen, dan zijn we progressief, groen, deskundig en bestuurlijk. Wat ons bindt is onze passie voor landschap, natuur, cultuurhistorie en het genieten op en rond het water. We zijn de grootste waterschapspartij en onze bestuurders zijn in alle 21 waterschappen vertegenwoordigd. We zijn georganiseerd als een stichting met een landelijk en een regionaal bestuur.

De waterschappen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid om zowel de oorzaken als de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan. Water Natuurlijk neemt die rol serieus en werkt intensief samen met andere overheden, partners, ondernemers en inwoners om ons doel, - herstel van de natuur, verbeteren van de waterkwaliteit, en duurzaam waterbeheer, te bereiken.

We hebben een eigenstandige taak, positie en rol die van betekenis is, en voeren deze taak uit met inzet van onze jarenlange ervaring met, tegen, in en rond water. Wij staan voor heldere keuzes vanuit een visie op de toekomst.

Onze bestuurders zijn mensen met een hart voor water en natuur en een actief netwerk. Wil je onze mensen leren kennen? Kijk dan op onze website, daar stellen we ons aan je voor (<https://www.waternatuurlijk.nl/hollands-noorderkwartier>).

Als je voor de mensen van Water Natuurlijk kiest, weet je zeker dat:

- Natuur en landschap prioriteit in het waterbeheer krijgen
- De zorg voor waterveiligheid en voldoende water een kerntaak is en blijft
- Biodiversiteit ook een kerntaak van het waterschap is
- Er een goede balans zal zijn tussen natuur, bebouwing, landbouw en recreatie
- Het rioolwater schoner zal worden en geschikt wordt gemaakt voor hergebruik
- De sterkste schouders de zwaarste waterschapslasten zullen dragen
- Duurzaamheid, integraliteit en samenwerking altijd leidend zullen zijn
- De jeugd een belangrijke stem in het beleid heeft
- Het principe 'de vervuiler betaalt' gehuldigd zal blijven

Kortom, Water Natuurlijk staat voor een Hollands Noorderkwartier met schoon en gezond water, waar inwoners veilig kunnen wonen. Met landschappen waarin de natuur floreert en waar mensen kunnen genieten van alles wat ons waterrijke landschap te bieden heeft. Met blauwgroene steden waar het prettig is om te wonen. Waar agrariërs en industrie een plek hebben om hun werkzaamheden duurzaam te kunnen uitvoeren. En waar voldoende schoon (drink)water is voor iedereen, nu én in de toekomst. Dit uitgebreide verkiezingsprogramma beslaat 42 pagina's. Hieronder lees je onder 'speerpunten' beknopt welke keuzes Water Natuurlijk maakt. Want er valt wat te kiezen op 15 maart.

2. ONZE SPEERPUNTEN

→ **Bodem en Water zijn leidend** bij de ruimtelijke inrichting van het werkgebied.

Nederland is een klein land. Dat betekent dat de claims op de beperkte ruimte die er is, vaak met elkaar conflicteren. Het is daarom belangrijk om een goede balans te vinden tussen de verschillende wensen en noodzakelijkheden. Er moeten woningen gebouwd worden, agrarische en natuurfuncties behouden blijven, in het kader van de energietransitie is er ruimte nodig voor windmolens, zonnepanelen en plaatsen voor opslag van waterstof.

De verandering van het klimaat zorgt voor langere periodes van droogte en periodes van heftige regenval. Dat betekent dat we maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat het water voldoende kan worden opgevangen of afgevoerd en dat er voldoende schoon water is om de steeds langere periodes van droogte te kunnen overbruggen.

Klimaat-adaptatie en mitigatie zijn leidend in alle ruimtelijke plannen en gebiedsprogramma's, we trekken hierin samen op met andere overheden.

De zeespiegelstijging en de bodemdaling zijn een grote uitdaging voor Hollands Noorderkwartier. De stijging gaat langzaam maar gestaag. In 2100 zal de zeespiegel 30-80 cm hoger staan. Om die uitdaging het hoofd te bieden moeten we nu voor-sorteren: zoeken naar natuurlijke en innovatieve oplossingen voor waterveiligheid en perspectieven voor vernattende en verziltende gebieden achter de duinen en dijken.

→ **Natuur- en landschap-inclusief werken.** Het gaat niet goed met de natuur in Nederland. Het is daarom belangrijk om zuinig om te gaan met de natuur en de biodiversiteit te versterken. Bij grote projecten zoals dijk- en kustversterkingen, boezemkadeverbeteringen en de aanleg van waterbuffers, realiseren we dan ook extra natuur. Dit is goed voor de waterkwaliteit en ook voor flora en fauna. We zijn voorstander van een groenblauw netwerk dat zich uitstrekt door ons hele gebied en we willen hieraan werken met agrariërs, terreinbeheerders en de provincie.

We passen de bestaande gemalen, waterbergingen en rioolwater zuiveringsinstallaties zo goed mogelijk in het bestaande landschap van Hollands Noorderkwartier.

We leggen waterbergingen aan als nieuwe landschapsiconen van klimaatbestendig waterbeheer.

→ **Zuinig met schaars zoetwater.** Tijdens de zeer droge zomers van de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat zoet water schaarser wordt. Niet langer is het van-zelfsprekend dat er altijd genoeg zoet (drink)water voorhanden is. Daarnaast neemt de vraag ernaar toe. Het is daarom belangrijker dan ooit om optimaal gebruik te maken van het water dát er is. Dat doen we door maatregelen te nemen om meer regenwater vast te kunnen houden zodat het (her)gebruikt kan worden. Daarnaast moeten we kritisch kijken naar de 'grootverbruikers' en waar mogelijk slimme ideeën toepassen waardoor het gebruik van het kostbare water teruggebracht kan worden.

- **Bodemdaling remmen.** Bodemdaling wordt een steeds groter probleem, ook in Hollands Noorderkwartier. Door de bodemdaling komt er meer CO₂ vrij en zien we steeds vaker dat huizen (dreigen te) verzakken. Gelukkig is onlangs door het Rijk besloten om het grondwaterpeil te verhogen. Desondanks is het belangrijk om dit proces goed te monitoren, - ook dat is een belangrijke rol voor de waterschappen. Hierin zoeken we de samenwerking met andere overheden, agrariërs en terrein-beheerders; we kunnen het niet alleen. We werken actief samen met de provincie en het Rijk; zij hebben het ruimtelijk instrumentarium en wij de uitvoeringskracht en oplossingen.
- **Rioolzuiveringen als schoon-water fabrieken.** Bij de verwerking van ons rioolwater blijven veel medicijnresten en microplastics in het water aanwezig. Dit is slecht voor dieren en natuur maar zeker ook voor ons zelf. Met nieuwe technieken kunnen we deze medicijnresten en microplastics uit ons water filteren. Over 10 jaar willen wij geen enkel residu meer in ons drinkwater, maar streven we naar 100% schoon water als grondstof.
Bij het produceren van waterstof wordt ozon geproduceerd, wat weer gebruikt kan worden om medicijnresten uit het riool te halen.
- **Terugwinning van grondstoffen en energie.** Onze rioolwaterzuiveringen zijn ware 'grondstof-en energiefabrieken'. We kunnen hieruit nu al energie- en grondstoffen halen, onder andere om groen gas op te wekken en duurzaam asfalt te maken. Zo voorzien we deels in de gasvraag van omwonenden en in de vraag naar grondstoffen. De komende jaren gaan we door met het (stimuleren van) de ontwikkeling van deze technologieën en onderzoeken we waar nog meer kansen liggen om optimaal gebruik te maken van natuurlijke grondstoffen en hoe we grondstoffen kunnen hergebruiken
- **HHNK wordt meer dan klimaat- en energieneutraal.** We gaan door op de ingeslagen weg met inzet op (extra) duurzaamheidsmaatregelen en energiebesparing. We verhogen onze duurzaamheidsinzet door het bouwen van windmolens op onze eigen terreinen, het toepassen van aquathermie bij nieuwbouwplannen en het produceren van groen gas in de rioolwaterzuiverings-installaties (RWZI's); van de energie die we niet nodig hebben laten we anderen meeprofiteren of we slaan het op via waterstof en accu's. We zetten in op een transitie in het veenweidegebied, waarbij we zoveel mogelijk functies combineren in een vernattingstrategie.
- **Het verbeteren van de biodiversiteit staat centraal in ons werk.** Het is inmiddels bekend dat het niet goed gaat met de natuur en de biodiversiteit. Er zijn actieve maatregelen nodig om de natuur te herstellen en de biodiversiteit te stimuleren. We creëren daarom bloemrijke dijken, leggen natuurvriendelijke oevers aan, maaien milieubewust om de bestaande flora en fauna te ontzien en we bouwen insectenhoe-
tels op onze eigen terreinen. Ook komen we met een actieplan om de vissterfte terug te dringen en zorgen dat bij het schouwen van onze wateren onze vissen niet stikken.

- **Genieten van water.** Schoon water is niet alleen goed voor natuur en dieren maar ook voor onszelf. We genieten er met volle teugen van. Wij stimuleren meer kano-oversteekplekken, stads- en dijkstrandjes en mooie fiets- en wandelroutes op onze dijken, goede plaatsen om te vissen en waterbuffers in de wijken en buurten. Op die manier versterken we de recreatie op een duurzame manier en met respect voor natuur en dier.
- **Vergroten van waterbewustzijn.** Het lijkt de normaalste zaak van de wereld - droge voeten en voldoende drinkwater. Toch is het best bijzonder en vergt het een inzet van, onder andere, de waterschappen. Dat is iets waar nog niet iedereen zich van bewust is. We brengen het belangrijke werk van het waterschap beter onder de aandacht van de mensen waarvoor we het doen; bijvoorbeeld door op scholen les-pakketten en gastlessen over waterthema's aan te bieden en door het inzetten van onze ambassadeurs. We gebruiken ons aansprekende watererfgoed om de verhalen te vertellen.
- **Burgers betrekken.** Onze inwoners hebben heel veel kennis en kunde. We betrekken onze inwoners in een vroeg stadium bij onze plannen, maken gebruik van hun inbreng en passen onze plannen aan waar dat nodig en mogelijk is. Jongeren zijn voor ons een bron van inspiratie. Zij kijken met een frisse, nieuwe blik naar de huidige ontwikkelingen. De stem van jongeren moet wat ons betreft vaker doorklinken in de visie van het waterschap en in het beleid dat het waterschap ontwikkelt. Het is tenslotte hún toekomst waar wij ons hard voor maken.

3. WATER NATUURLIJK!

GROTE MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Hollands Noorderkwartier grenst aan drie kanten aan grote wateren: de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer-Markermeer. Het gebied van HHNK ligt grotendeels onder zeeniveau.

De effecten van de zeespiegelstijging en de bodemdaling zijn de komende decennia een enorme uitdaging - we moeten nú actie ondernemen om die effecten te kunnen beheersen. Daarnaast is de waterkwaliteit een prioriteit voor Water Natuurlijk.

Zoals het er nu voor staat voldoen weinig wateren in 2027 daadwerkelijk aan de Europese normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). We staan in Hollands Noorderkwartier voor enorme uitdagingen met het waterbeheer, ook als het gaat om de gevolgen voor woningbouw, landbouw, natuur en recreatie.

Ieder voor zich kan deze opgave niet oplossen: samenwerken met alle partijen, overheden, natuur- en milieuorganisatie, bedrijven, agrariërs en burgers is daarom een noodzaak. Bovendien zijn er grenzen aan wat financieel-technisch mogelijk is.

Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Als we bijvoorbeeld bescherming wensen tegen overstromingen en dit op traditionele wijze doen, dan zijn steeds hogere dijken nodig en gemalen met veel capaciteit. De kosten hiervan zijn hoog, zowel in aanleg als de operationele kosten.

Daarom vindt Water Natuurlijk dat opgaven integraal, gebiedsgericht en altijd met veel aandacht voor de kwetsbare natuur en biodiversiteit moeten worden aangepakt.

Zoveel mogelijk in nauwe samenspraak met alle belanghebbenden. Water Natuurlijk vindt het noodzakelijk om water de ruimte te geven en te kiezen voor een meer natuurlijk watersysteem. Op korte termijn vraagt dit om een investering, maar op langere termijn kunnen hiermee veel kosten worden bespaard.

Zoals gezegd - In Nederland kampen we met ruimtegebrek. Veel grote opgaven claimen de beperkte ruimte in ons waterrijke landje. Daarom proberen wij de claims zo slim mogelijk met elkaar te combineren. Zo hebben we de kustverdediging met duinontwikkeling en biodiversiteit gecombineerd; is verstedelijking met waterberging en recreatie uit te voeren en is landbouw inclusief het water vasthouden en met behoud van biodiversiteit mogelijk.

Ons waterschap kan op al deze terreinen haar rol pakken. Door vanuit een waterperspectief te kijken en functies samen te brengen ontstaan er nieuwe kansen. Dat is wat Water Natuurlijk wil en kan.

NATUURLIJKE KLIMAATBUFFERS

Natuurlijke klimaatbuffers zijn gebieden waar natuurlijke processen de ruimte krijgen. Hierdoor groeien ze mee met de effecten van klimaatverandering en vervullen ze een rol bij het vasthouden en opvangen van water, het voorkomen van watertekorten, het temperen van hitte en het verminderen van CO₂ in de atmosfeer. Het realiseren van klimaatbuffers leidt ook tot de ontwikkeling van nieuwe natuur waar ook de biodiversiteit van profiteert. Natuurlijke klimaatbuffers vormen een goed alternatief voor kunstmatige oplossingen zoals dijken of sluizen.

Met de geplande ruimtelijke transitie in het landelijk gebied, het klimaatbestendig maken van het gebied, de droogte-aanpak, maar ook het hoogwaterbeschermingsprogramma, is er volop ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe natuurlijke klimaatbuffers. De natuur is een 'natuurlijke' bondgenoot om bovenstaande doelstellingen te bereiken. De Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers heeft daartoe een Kansenskaart Klimaatbuffers ontwikkeld. De Kansenskaart is ontwikkeld als instrument om concreet te praten over waar je met de natuur aan de slag kan. Het mooiste inzicht van de kaarten is dat duidelijk wordt dat er overal kansen zijn: in de natuurgebieden, maar vooral ook daarbuiten. De kaarten zijn geen blauwdruk maar zijn bedoeld om plan- en beleidsmakers te inspireren om de kansen die de natuur biedt, ook daadwerkelijk te benutten.

Water Natuurlijk wil in Hollands Noorderkwartier identificeren waar er kansen liggen om natuurlijke klimaatbuffers te ontwikkelen en deze meenemen in (provinciale) planvorming.

WATER ALS STUREND PRINCIPE

Rijk, provincies en gemeenten maken ruimtelijke afwegingen met water als het sturend principe. Een waterschap gaat niet over de ruimtelijke ordening maar moet er volgens Water Natuurlijk wel een mening over hebben. We willen water een leidende rol in ruimtelijke ordening geven. Dus niet pas achteraf bij de beoordeling van plannen maar aan de voorkant zetten wij in op de Watertoets. Water Natuurlijk hamert erop dat de waterschappen al vanaf de concept/ontwerpfase van ruimtelijke ontwikkelingen aan tafel moeten zitten om de waterbelangen in te brengen en de consequenties van ruimtelijke keuzes voor waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit inzichtelijk te maken. Dit vraagt om een andere, meer proactieve en assertieve houding van waterschappen dan ze tot nu toe gewend zijn. Het vereist een integrale aanpak en bestuurlijk (en politiek) lef bij waterschapsbestuurders om zich te mengen in discussies op lande-

lijk, provinciaal en lokaal niveau, waar ruimtelijke ordeningskeuzes gemaakt worden. Zij zijn hierbij een onmisbare partner met kennis van zaken op het terrein van mitigatie en adaptatie, als adviseur en kennisleverancier.

- We willen de kansenkaart inzetten voor HHNK
- Concreet willen we samen met de Provincie Noord-Holland in gesprek over de locaties voor natuur- en recreatieontwikkeling, de energietransitie en agrarische functies; met gemeenten willen we in gesprek over woningbouwlocaties en hun RES 2.0 opgaves. Een goede samenwerking is onontbeerlijk voor het slagen van ruimtelijke ontwikkelingen. We willen hiervoor de grondpositie van HHNK inzetten
- We smeden als waterschap zelf coalities met overheidspartners, particulieren en bedrijven om water als leidend principe beter onder de aandacht te brengen
- HHNK maakt een stap voorwaarts en komt uit de wachtstand. We schrijven een visie voor de toekomst, met water als leidend principe. Deze visie maken we tastbaar, concreet en realistisch en dus uitvoerbaar. We betrekken bij deze visie het cultuurhistorisch oogpunt: Noord-Holland is van oudsher een waterland-schap dat moet worden behouden en bescherming verdient

4. GEZOND, SCHOON EN LEVEND WATER

GOEDE WATERKWALITEIT

Een goede waterkwaliteit is een voorwaarde voor een gezonde leefomgeving en de natuur. In Hollands Noorderkwartier moet ons water schoon, gezond en levend zijn. Wij streven naar sloten waterleven, waar planten, vogels en vissen zich thuis voelen. Dat is ook de essentie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) waar Nederland in 2027 aan moet voldoen. Daar houden we stevig aan vast! Zoals het er nu voor staat halen we de gestelde doelen niet, van de 53 waterlichamen in Noord Holland is nog geen derde schoon. We hebben nog vijf jaar om met grote spoed extra maatregelen te nemen en met urgentie uit te voeren. Wat ons betreft gaan we deze uitdaging met volle energie aan!

Het water in de wateren van Hollands Noorderkwartier bevat veel stoffen, die er niet in thuis horen. Het gaat om:

- overmaat aan voedingsstoffen vanuit land- en tuinbouw
- bestrijdingsmiddelen
- biociden
- zeer zorgwekkende stoffen (zoals PFAS)
- medicijn- en drugsresten
- microplastics

Boeren, bedrijven en burgers - iedereen heeft een verantwoordelijkheid in het niet verder laten verslechteren van de waterkwaliteit en deze op het gewenste kwaliteitsniveau (terug) te brengen.

Water Natuurlijk wil de waterkwaliteit bij de bron aanpakken. Dat doen we met de wortel en de stok. We werken aan (innovatieve) oplossingen die gezamenlijk ondersteund en ingezet moeten worden zowel door de industrie, de agrariërs als de inwoners. Voor een goede waterkwaliteit is het noodzakelijk te kunnen achterhalen wat de bron van vervuiling is. Hiervoor is een fijnmaziger meetnet en een steviger juridisch kader nodig.

POLDER DE DRIEBAN

Vervuild slootwater

In 2021 werden wij benaderd door een fruitteler uit Hem die bezig was om als biologische teler aangemerkt te worden. Hij stuitte echter op het probleem dat op zijn fruit 'verboden' middelen werden aangetroffen, die hij zelf helemaal niet gebruikt. Die kwamen dus, via zijn beregeningsinstallatie, vanuit de omringende sloten op zijn bomen, waarmee zijn certificering als biologische teler in gevaar kwam. Voor ons

reden om vragen te stellen over de kwaliteit en verontreiniging van het polderwater. Uit de beantwoording bleek dat er inderdaad van diverse stoffen normoverschrijdingen zijn aangetroffen. En dat heeft alles te maken met de intensieve landbouwactiviteiten en de inrichting van de polder. Er worden door diverse sectoren gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen gebruikt, die door de steile oevers in het oppervlaktewater terechtkomen. Het waterschap probeert iets aan deze problematiek te doen.

Er worden controles uitgevoerd op de juiste toepassing van middelen, en agrariërs krijgen advies met het oog op de bescherming van het milieu. Maar het schap stelt ook dat de situatie niet makkelijk is en ook niet snel zal verbeteren. Daarvoor is strengere regelgeving voor bestrijdingsmiddelen nodig vanuit het Rijk. Hiervoor vraagt het schap aandacht bij de Unie van Waterschappen, het Rijk en de sector zelf.

Na een jaar bleek dat het met de verontreinigingen nog niet veel beter was. Voor Water Natuurlijk reden om vervolgvragen te stellen. Uit de beantwoording kwam naar voren dat tientallen bedrijven in het gebied, in het kader van het zogenaamde Landbouwportaal, bezoek krijgen om agrariërs te coachen en te adviseren. Er wordt aan het waterbewustzijn gewerkt, en ook duurzaam bodembeheer komt aan de orde. Uiteraard zou de inzet van minder milieubelastende bestrijdingsmiddelen de voorkeur genieten. En bredere bufferstroken langs de walkanten zouden zeer welkom zijn. Hoe dan ook zullen we voor duidelijke resultaten enige jaren geduld moeten hebben.

Uiteindelijk zijn we in Heerhugowaard ook nog om tafel gegaan met HHNK, om toch dieper te graven. Kunnen we de situatie nu echt niet verbeteren? Er vinden in het gebied geregeld controles plaats, niet alleen na een melding. Ook zijn bedrijven met een groter risico op milieubelasting wel bekend, en daar is de controle intensiever. Maar er zijn nu eenmaal grenzen aan de mogelijkheden tot controle en handhaving. Wat in het gesprek naar voren kwam is dat in deze polder vanwege de wijze van verkaveling er relatief weinig wateroppervlak is, waardoor er makkelijk hogere concentraties van ongewenste stoffen zijn. Substantiële opschaling van het wateroppervlak is echter een grote en kostbare ingreep. Verder zou een mogelijkheid kunnen zijn om de polder als een proefproject aan te wijzen, met intensievere controles, adviezen en metingen. Om vervolgens te volgen wat de effecten daarvan zijn. Daar hebben wij als Water Natuurlijk wel oren naar.

- We willen extra inzet om de KRW-doelen in 2027 in meer wateren (waterlichamen) te halen
- Wij willen het lozen van vuil water bij bedrijven terugdringen en vinden dat publiekelijk duidelijker bekend mag worden wie deze vervuilers zijn
- We willen dat er bufferruimtes bij waterlopen worden gehanteerd voor betere waterkwaliteit (natuurvriendelijke oevers, spuit- en bemestingsvrije zones)
- Over 10 jaar willen we, door te investeren in moderne rioolzuiveringen, dat er geen resten van medicijn en microplastics meer aanwezig zijn in ons water

BEREIKT 2019-2022

Grote cruiseschepen mogen in de haven van Hoorn, nabij het Hoornse Hop, aan de steiger liggen. De wc's aan boord van de schepen worden ongefiltreerd geloosd in het water van de Hoornse Hop. De vaak wat oudere opvarenden van de schepen gebruiken gemiddeld meer medicatie dan normaal. Dat betekent dat er behoorlijk wat medicijnresten in het water terecht komen. Water Natuurlijk, GroenLinks Hoorn en de eigenaren van boten en woningen van het Oostereiland, hebben de handen ineen geslagen en vragen gesteld aan de gemeenteraad van Hoorn om hier werk van te maken. De vraag was waarom deze cruiseschepen niet verplicht worden om een septic tank aan boord te hebben. Dit is al een verplichting die voor vele andere booteigenaren en woningbezitters in het buitengebied geldt die niet aangesloten zijn op het riool. De waterkwaliteit verbetert direct en er kan ook weer gezond gezwommen worden in de Hoornse Hop. Weg met die shit!

SAMEN WERKEN AAN DE LANDBOUWTRANSITIE

We willen meer aandacht voor de levende bodem als ondergrond voor schoon water, biodiversiteit en landbouw. Een gezonde bodem en ondergrond zijn van levensbelang. Daarom zetten we ons in voor verbetering van de bodemkwaliteit zodat het water beter vastgehouden wordt en het grondwater wordt aangevuld. Een bodem die meer organische stof bevat houdt meer water vast. Wij willen dat grondeigenaren hierin ondersteund worden met informatie over duurzaam landgebruik. Zo zorgt bijvoorbeeld het gebruik van grote en zware machines ervoor dat de bodem verdicht en de waterdoorlaatbaarheid minimaal wordt. Voor het realiseren van onze ambitie voor schoner water en een gezonde bodem is verlaging van de hoeveelheid meststoffen en bestrijdingsmiddelen in het water noodzakelijk. Daarom zet Water Natuurlijk in op een landbouwtransitie richting kringlooplandbouw. Bij kringlooplandbouw is de kringloop van stoffen gesloten en komen dus minder belastende stoffen in het grond- en oppervlaktewater terecht. Veel agrariërs willen deze transitie naar een natuurinclusieve en circulaire landbouw ook graag maken, maar hebben daar ondersteuning bij nodig. Deze transitie moet worden gefaciliteerd, door Rijk, provincie en waterschappen.

Wij willen met de agrariërs en burgers meedenken over nieuwe verdienmodellen, zodat zij de transitie naar kringlooplandbouw en natuurvriendelijk ondernemen ook daadwerkelijk kunnen maken. Hierbij kijken we ook naar betaling voor blauwe diensten, zoals water infiltreren en vasthouden, het tijdelijk bergen van overtollig water na clusterbuien, het realiseren van spuit- en bemesting-vrije zones langs watergangen en een bijdrage voor waterkwaliteit/zuivering vooruitlopend op regelgeving. Met onze partners kunnen de waterschappen hiervoor aansluiting zoeken bij subsidies van de Europese Unie zoals de Boer tot Bord-strategie. Agrariërs die bijdragen aan het verbeteren van de water-

kwaliteit en ruimte voor de natuur creëren, dienen gesteund en beloond te worden. Daarentegen moet belasting van het milieu juist duurder en onaantrekkelijker worden.

- Water Natuurlijk ondersteunt de overgang naar kringlooplandbouw actief
- Voortzetting van het Deltaplan agrarisch waterbeheer
- Inzet op binnenhalen van Europese en landelijke subsidies zoals het NPLG
- Handhaving van mest- en spuitvrije bufferzones langs waterlopen

BEREIKT 2019-2023

Bufferstroken & Brede Banden

Het waterschap heeft al jaren een landbouwportaal. Via dit portaal kunnen uitsluitend agrariërs subsidie ontvangen, mits zij de helft meebetalen- cofinanciering dus. Ze krijgen subsidie om maatregelen te nemen die leiden tot een verbetering van bodem- en waterkwaliteit. Water Natuurlijk vindt dat dit portaal door meerdere doelgroepen gebruikt zou moeten kunnen worden. Het portaal mag wat ons betreft gewoon Waterportaal heten, waardoor de middelen die via de plattelandsontwikkelingsgelden vanuit Europa, de zogenaamde POP-gelden, gebruikt kunnen worden door een bredere doelgroep en zo het bereik en de resultaten verbreed kunnen worden.

Zo heeft het landbouwportaal jarenlang de aanschaf van brede banden voor trekkers gesubsidieerd; die banden zijn beter voor de bodem dan de reguliere. Water Natuurlijk heeft dit subsidiedoel met zeer beperkt resultaat uit de lijst laten schrappen. Daarvoor in de plaats wilde Water Natuurlijk een vergoeding regelen voor agrariërs die spuitvrije zones zouden hanteren van 1 tot 3 meter (4% van het areaal). Dit zijn bufferzones langs sloten en waterranden waar bestrijdingsmiddelen en bemesting niet worden toegepast. Een maatregel die de kwaliteit van het water zeer ten goede komt.

Tot nu zijn we er niet in geslaagd deze vergoeding te regelen. Wij zijn van mening dat in deze nieuwe collegeperiode HHNK werk moet maken van de bufferstroken, die inmiddels ook verplicht zijn vanuit de Europese wet- en regelgeving. Ook zijn we van mening dat het landbouwportaal omgezet moet worden in een waterportaal en dat dit portaal tevens ingezet moet worden om de overgang naar bufferzones deels te vergoeden. We willen dat HHNK meer voorlichting geeft over deze bufferzones, en dat de regels worden nageleefd.

GEEN REGENWATER IN HET RIOOL

Wij willen dat elke regendruppel optimaal benut wordt. Regen moet in dit kader vooral in de bodem terechtkomen en niet in het riool. Dit betekent dat we de wateropvang 'afkoppelen'. Dit voorkomt dat het rioolstelsel bij extreme neerslag overstroomt en er vuil rioolwater in het oppervlaktewater terechtkomt. Ook de kosten voor de waterzuivering worden lager als er minder water wordt aangeboden. Het regenwater laten afwateren in een (tussen)berm, of laten lozen in kolken in plaats van rechtstreeks op het oppervlaktewater, zijn goede voorbeelden. Die oplossingen dragen bij aan het verminderen van de wateroverlast, droogte en watertekorten. De gemeenten zijn met name aan zet om schoon en vuil water te scheiden. Inwoners en bedrijven moeten dat doen op eigen grond. Water Natuurlijk vindt dat het waterschap dit actief moet stimuleren door met gemeenten afspraken te maken en hen te subsidiëren bij het ontkoppelen. Initiatieven van bewoners voor klimaatadaptieve maatregelen willen wij stimuleren en financieel ondersteunen.

Gezien de urgentie is het nodig afspraken en regelgeving vast te leggen in de omgevingsverordeningen. Denk hierbij aan maximale percentages aan verharding in stedelijk gebied en verplicht afkoppelen.

- Gemeenten (financieel) stimuleren om regenwater van het riool af te koppelen
- Meer groen, minder verharding in stedelijk gebied
- Ondernemers en burgers stimuleren tot tegelwippen en zelf aanleggen van wadi's
- Inzetten op een rol als proactieve kennisleverancier bij klimaatadaptieprojecten. We worden een meedenkbank die kennis inbrengt op het meest effectieve moment
- We vormen het huidige landbouwportaal, dat gericht is op subsidies voor agrariërs, om tot een waterportaal. Hierdoor kunnen ook inwoners subsidie krijgen voor bijvoorbeeld een regenton
- Het waterschap treedt actief naar buiten op het gebied van klimaatadaptatie. Er worden bewonersbijeenkomsten georganiseerd om concreet te maken welke maatregelen nuttig zijn en wat die opleveren
- We brengen kansen voor klimaatadaptatie actief onder de aandacht bij overnames van stedelijk water. We stellen randvoorwaarden bij deze overname, bijvoorbeeld afspraken op het gebied van ontstening

5. WATERVEILIGHEID OP ORDE, WATEROVERLAST ONDER CONTROLE

NATUURLIJK VEILIG

Water Natuurlijk heeft een scherpe blik op waterveiligheid. Hollands Noorderkwartier is als laaggelegen schiereiland kwetsbaar voor klimaatverandering. We willen op tijd voldoen aan de waterveiligheidsnormen van de primaire en regionale keringen. Dat betekent dus voldoende tempo houden in dijkversterkingsprojecten. Tegelijkertijd willen we water meer ruimte geven en kiezen wij daarbij voor meer natuurlijke watersystemen. Bij de versterking van waterkeringen kiezen we voor natuurlijke oplossingen, zoals de brede groene dijk, de aanleg van vooroevers, wisselpolders en natuurlijke duinvorming. Alleen waar nodig wordt dit ondersteund door technische maatregelen.

ZEESPIEGELSTIJGING

Eén van de effecten van de klimaatverandering is zeespiegelstijging. Daar is nu nog weinig aandacht voor, omdat de gevolgen sluipenderwijs zichtbaar worden en hier nog amper merkbaar zijn: verzilting van de gronden achter de zeedijken neemt steeds iets toe, we hebben immers net onze dijken weer verstevigd en verhoogd. De verwachting van klimaatwetenschappers is dat de zeespiegelstijging na 2050 zal versnellen. De eerste generatie die de effecten van zeespiegelstijging hier aan den lijve gaat ondervinden is al geboren: in 2100 zal de zeespiegel 30 tot 80 cm gestegen zijn. Willen we onze kinderen en kleinkinderen in 2100 beschermen tegen overstromingen, dan moeten we nu handelen. 2100 is dichterbij dan we denken.

DYNAMISCH KUSTBEHEER

Natuurlijke duinvorming staat ook wel bekend als dynamisch kustbeheer. Voor de kustbescherming, wat met het oog op de stijgende zeespiegel extra belangrijk is, willen we hierop stevig inzetten. Dat houdt in dat we extra zand aanbrengen om vervolgens, gebruikmakend van de krachten van de natuur, de duinen te verhogen en te versterken. Waarbij we wel rekening moeten houden met de op termijn beschikbare hoeveelheden zand.

WATEROVERLAST

In recente jaren zien we 'clusterbuien' die zeer lokaal en in korte tijd zorgen voor veel water en wateroverlast. Het is (nog) niet te voorspellen waar deze buien vallen. Door

meer in te zetten op datasturing, data gedreven werken, zullen wij in de toekomst beter in staat zijn om te voorspellen waar de wateroverlast plaats zal vinden en kunnen wij daar preventief op anticiperen.

Door de hevigheid van de buien en het lokale karakter ervan is de overlast meestal niet voldoende te beperken met de bestaande maalcapaciteit en waterbergingsgebieden (het water komt daar simpelweg niet zo snel). Dat vraagt om aanvullende mogelijkheden om het water (tijdelijk) lokaal te bergen. We willen, onder andere aan de hand van de stresstesten, in beeld brengen waar de kans op wateroverlast door clusterbuien het grootst is en waar tijdelijke berging mogelijk en wenselijk is. Goede informatie naar de inwoners over de kans dat hun gebied onder wat komt te staan is belangrijk.

Vanwege de onvoorspelbaarheid van overmatige regenval zijn we terughoudend om hiervoor permanente waterbergingsgebieden in te richten. Wel willen we afspraken maken met grondgebruikers over tijdelijke berging wanneer de nood aan de man is. In steden zal door middel van dubbelgebruik tijdelijke opvang een plek krijgen, bijvoorbeeld door waterpleinen aan te leggen.

BEREIKT 2019-2023

Boezemwaterberging Vliegveld Bergen

Bij het oude vliegveld "Bergen" heeft het waterschap een plan ontwikkeld om het bestaande natuurgebied ook in te zetten als boezemwaterberging. Bij hevige regenval kan er op het perceel dan overtollig water uit omliggende polders worden opgeslagen.

Bij deze ontwikkeling naar boezemwaterberging heeft Water Natuurlijk in samenwerking met stichting Duinbehoud een plan opgesteld om de biodiversiteit, flora en fauna te versterken. In het plan staan ideeën voor natuurvriendelijke(re) oevers, biodivers maaibeheer en maatregelen om meer weidevogels aan te trekken.

Dit plan hebben we samen onder de aandacht gebracht bij het waterschap.

Veel ideeën zijn overgenomen in het definitieve plan. De werkzaamheden worden momenteel (november 2022) uitgevoerd. Ook de aankomende jaren willen we, samen met partners, weer werken aan dit soort mooie plannen.

We willen ons gebied zo inrichten dat fluctuaties in neerslag vanzelf opgevangen worden, bij voorkeur door infiltratie in de bodem en in natuurlijke buffers. Water Natuurlijk wil extra waterberging creëren om de hoeveelheid water bij grotere piekbuien die door klimaatverandering vaker zullen voorkomen, op te kunnen vangen. We zien daarbij kansen om het vergroten van de capaciteit van de waterberging te combineren met natuur- en landschapsontwikkeling en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Daarmee wordt tevens de biodiversiteit vergroot. De grens om nog dieper te bemalen is op sommige plekken echt bereikt. Dit betekent dus dat we in

de laagst gelegen gebieden moeten leren leven met het water: door overlast te accepteren en aanpassingen te realiseren in de inrichting voor wonen, werken en recreëren. Dit kan bijvoorbeeld door het aanleggen van hoogwatervluchtplaatsen en bebouwing op terpen.

LANDSCHAP

Hollands Noorderkwartier heeft een zeer afwisselend palet aan aantrekkelijke landschappen. Het biedt zowel grote dynamische natuurgebieden, vrijwel gave historische cultuurlandschappen met historische steden en dorpen als dynamische agrarische werklandschappen. Elk landschap daarbinnen heeft zijn eigen kwaliteiten. De landschappen vormen een belangrijk onderdeel van de leefkwaliteit en identiteit van Hollands Noorderkwartier. De omgang met bodem en water is voor ons een grote opgave om de kwaliteit van landschap te behouden. Bij de aanpak ervan is er grote winst te halen met zowel lokale als provinciale keuzes en maatregelen. Zowel in het stedelijk gebied als in het landelijk gebied kunnen grote hoeveelheden water worden opgevangen. Stad en land worden zo minder gevoelig voor verdroging, verzilting en hittestress.

Water Natuurlijk wil dat op lokaal en provinciaal niveau nieuwe plekken worden gecreëerd zodat er nieuwe landschaps-iconen ontstaan met een duurzaam klimaatbestendig waterbeheer. Ze wil hiervoor landschapsarchitecten en cultuurhistorici raadplegen om te bepalen waar water weer terug kan komen in de plannen. Water Natuurlijk wil in het landelijk gebied een meer flexibel peilbeheer (incidenteel hogere peilen) om veel water in de bodem te bergen. Met verbrede waterlopen, dorpsweteringen, erfomgrachting en waterpartijen kan het bergend vermogen worden vergroot. Water Natuurlijk wil dat gemeenten in de stad bijvoorbeeld daktuinen stimuleren, doorlatende verhardingen, waterpleinen en parken aanleggen, en in het buitengebied willen wij bebouwing op terpen.

Bij het beheer van dijken wordt biodiversiteit zoveel mogelijk gekoppeld aan erosiebestendigheid, onder andere door het ontwikkelen van bloemrijke, half-natuurlijke graslanden op dijktaaluds, die de grond aanzienlijk beter blijken vast te houden. Het beheer en de inrichting van dijken zijn ecologisch en landschappelijk verantwoord.

- Data gestuurd werken in de voorspelling van clusterbuien en anticiperen op beheer en bedrijfsvoering
- Actuele informatie te geven aan onze inwoners over de risico's bij clusterbuien en de locaties, en actieve informatie over laagste punten waar het water naar toe stroomt
- Natuurlijke oplossing voor bescherming tegen overstromingen; technisch waar het niet anders kan
- Meer tijdelijke waterbergingsgebieden met multi-ruimte-gebruik
- Op de laagste plekken alleen functies accepteren die tegen wateroverlast kunnen

6. SCHAARSTE AAN ZOET WATER

WATERTEKORT

Er is een dreigend tekort aan schoon zoet water voor natuur, landbouw, bewoners en industrie. Drinkwaterbedrijven waarschuwen onlangs dat drinkwater uit de kraan in de toekomst niet meer vanzelfsprekend is: droogte, een groeiende vraag en vervuiling brengen de beschikbaarheid van schoon drinkwater in gevaar.

Een tekort aan zoetwater schaadt de natuur. Het dreigende watertekort vraagt om een transitie van het waterbeheer: van droge voeten naar voldoende water. Daarom beschouwen wij het vasthouden van water als de eerste prioriteit. Water Natuurlijk zet in op conservering van water in een bodem die water goed kan opnemen. We willen water vasthouden en laten infiltreren om zowel in stedelijk als landelijk gebied de grondwatervoorraad te vergroten. Er is meer ruimte nodig voor water. Water Natuurlijk wil een omschakeling van “peil volgt functie” naar “functie volgt peil”; dat is de vertaling van ons standpunt: water als leidend en sturend principe in de ruimte-ordering.

We willen iedereen stimuleren om zuinig te zijn met water, het water schoon te houden en zo veel mogelijk te hergebruiken. Daarbij investeren we in bewustwording over het eigen watergebruik en denken mee met wat hierbij verstandige keuzes zijn. Inwoners stimuleren we bijvoorbeeld om regenwater af te koppelen en op te vangen in regentonnen. Ook ondersteunen we graag bewoners die meedoen aan het burgermeetnet waterkwaliteit.

DROOGTE

Agrariërs hebben in tijden van droogte water nodig voor beregening. Dat water wordt onttrokken aan grond- en/of oppervlaktewater. Dat systeem is niet langer houdbaar in de huidige klimatologische omstandigheden en moet anders. Het is wenselijk dat agrariërs minder afhankelijk worden van een kunstmatig gereguleerd watersysteem. Zij dienen meer gebruik te maken van de natuurlijke waterkringloop: door het vasthouden van overtollig water in natte tijden en het aanleggen van zoetwaterbuffers ten bate van droge tijden.

Bij droogte kijken we ook naar een betere bodemgezondheid. Een gezonde bodem is minder gevoelig voor droogte en werkt als ‘spons’ om water vast te houden. We gaan het dempen van sloten actief tegen en als er wordt gecompenseerd voor gedempte sloten dan moet dit goed gebeuren. Daarmee bedoelen we dat de compensatie ook

daadwerkelijk bij moet dragen aan de kwaliteit van water en de structuur van waterlopen en het bodemleven. De groenblauwe dooradering is van groot belang. We starten een sloothersteloffensief en zetten in op meer greppels.

Per agrarisch bedrijf worden bodem- en waterscans opgesteld, zodat op basis van maatwerk per bedrijf optimaal water wordt vastgehouden. Verder houden we meer water vast door waterlopen en oevers een natuurlijker inrichting te geven. Door waterlopen minder frequent te maaien houden we eveneens meer water vast (groene stuwen). Met dit pakket aan maatregelen houden we niet alleen meer water vast in natte perioden, maar wordt het water ook langzamer afgegeven in droge perioden én vindt zuivering plaats door de aanwezige planten. Door meer water vast te houden in deze natuurlijke klimaatbuffers ontstaan ook recreatiemogelijkheden en meer blauw-groene verbindingen.

Industriële gebruikers stimuleren wij tot hergebruik van water en om te stoppen met het lozen van vervuild water. Samen met natuurorganisaties streven we naar meer verbonden water voor natuur en meer natuur in het water.

VERZILTING

Een direct en nu al merkbaar effect van zeespiegelstijging is verzilting. Door zeespiegelstijging – in combinatie met bodemdaling – beïnvloeden de zoute kwelstromen uit de diepe ondergrond het oppervlaktewatersysteem steeds meer. Vooral in de gronden achter de duinen en zeedijken, en in de diepe polders van Hollands Noorderkwartier zullen we steeds meer te maken krijgen met verzilting. Nu wordt verzilting bestreden met het inlaten van zoetwater en het doorspoelen van de waterlopen. Bijna de helft van het ingelaten zoete water wordt hiervoor gebruikt- en dat terwijl zoetwater steeds schaarser wordt.

Voor heel Hollands Noorderkwartier geldt dat het essentieel is om zelfredzamer te worden als het gaat om de zoetwatervoorziening. Ondernemers maken zelf de keuze of zij de kansen van verzilting willen benutten of met lokale maatregelen zelf voorzien in het benodigde zoetwater voor bedrijfsvoering. Beide opties zijn technisch haalbaar en economisch rendabel. Meer en grotere zoetwaterlenzen, zoetwaterbellen die drijven op het zoute water, maken agrariërs minder afhankelijk van grote zoetwaterbekkens zoals het IJsselmeer. Tegelijkertijd zijn er kansen om te kijken wélk type landgebruik wélk type water nodig heeft in de toekomst. Sommige laagveengebieden vragen om brakkere omstandigheden, waardoor zoetwater voor andere functies beschikbaar blijft als we de verbrakte gebieden loskoppelen.

- Water Natuurlijk wil dat er een pilot komt om de zelfredzaamheid qua zoetwatervoorziening te vergroten in de kop van Noord Holland
- Water Natuurlijk wil verbrakking van veengebieden koppelen aan beschikbaarheid van zoetwater voor andere functies
- Water Natuurlijk wil nu al een verkenning naar de ecologische en economische perspectieven voor de verziltende gebieden

BINNENDUINRAND EN DUINRELEN

Het overgangsgebied van de duinen naar de polder is een zeer interessante zone. Vanuit de hoger gelegen duinen komt zeer schoon water deze zone binnen waarvan nu nog veel wordt afgevoerd. En dat is zonde. We moeten dit water beter vasthouden en benutten in het gebied. Ook liggen hier mooie ecologische kansen, die op sommige plaatsen ook al worden benut, maar dit verdient wat Water Natuurlijk betreft meer navolging. Dit gebied leent zich ook voor meer recreatie, zo kan de hoge recreatieve druk op het duingebied verlicht worden.

HET IJSSELMEERSYSTEEM

Het IJsselmeersysteem (dat is IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en de randmeren) is de motor van het Nederlandse watersysteem. Het wordt gevoed door de IJssel (het Rijnsysteem), en verder door enkele kleinere rivieren en beken die erop afwateren en door lozingen van overtollig boezemwater. Het IJsselmeer is dus van nationaal belang en vraagt om een nationale strategie. De natuur in het IJsselmeer staat onder druk; het meer kent een tegennatuurlijk peilverloop: 's zomers hoog, 's winters laag.

Het IJsselmeer heeft vele functies: drinkwatervoorziening, natuur, recreatie, visserij, scheepvaart, watermanagement energie etc. Het meer is een essentiële schakel in het landelijke watermanagement. Tussen overheden (Rijk, de beheerder, Provincies en waterschappen) vindt veelvuldig overleg plaats over het gebruik van het IJsselmeer. De verdeling van water over 12 waterschappen is vastgelegd in een convenant. Door de vele functies in het gebied, kan maar een beperkt deel van de watermassa worden gebruikt voor het peilbeheer van de waterschappen; dat is een schijf van ca. 30 cm van het oppervlakte van het IJsselmeer-Markermeer.

Door klimaatverandering staat voor de lange termijn de toevoer onder druk. Water Natuurlijk heeft er in het landelijk programma voor gekozen het IJsselmeer primair te bestemmen voor drinkwater en natuur.

HHNK heeft een groot belang bij het IJsselmeergebied. Het waterschap slaat jaarlijks 20-25% van het overtollige zoetboezemwater op in het Marker- en IJsselmeer; de rest op het Noordzeekanaal en Waddenzee.

Voor de wateraanvoer is HHNK geheel afhankelijk van IJssel- en Markermeerwater. In perioden van neerslagtekorten ('s zomers) wordt in een normaal jaar ca. 150 mln. m³ IJsselmeerwater ingelaten om de boezem- en polderpeilen op orde te houden en door te spoelen. Het meeste ingelaten water (ca. 50%) wordt gebruikt om verzilting tegen te gaan, met name in de Kop van Noord-Holland voor groenten- en bollenteelt. Bij langere periode van droogte is het nodig extra water aan te voeren naar de veengebieden om

de veen-natuurgebieden en de (veen)dijken en -kaden nat te houden. Het IJsselmeerwater legt een lange weg af om in de haarvaten van het watersysteem van het gebied te komen.

De garantie op voldoende aanvoer van zoetwater naar het IJsselmeergebied is in de verre toekomst onzeker. Het Rijnsysteem wordt meer en meer een regenrivier. Het rivierwater moet met meer (ook buitenlandse) gebruikers gedeeld worden. Het is daarom nodig dat het waterschap nu al maatregelen neemt om minder afhankelijk te worden van het IJsselmeersysteem.

HHNK verkent al de mogelijkheden om zuiniger om te gaan met water en stimuleert of neemt zelf maatregelen. Zo participeert het waterschap in het onderzoek naar ondergrondse opslag van water in het project de “zoete toekomst van Texel”. Dat kan uitgerold worden naar andere gebieden.

We menen dat er meer nodig is om een gezonde zoetwatervoorziening in de toekomst én een duurzaam en natuurlijk IJsselmeersysteem te garanderen. Water Natuurlijk zou een nieuw zoekgebied moeten aanwijzen voor water- en bodemberging en doorspoeling moeten verminderen. De Groote Keeten zou een mooi proefproject kunnen zijn. Ze doet onderzoek naar verziltingsbronnen in het watersysteem om zo de zoetwater-vraag voor het doorspoelen te kunnen terugbrengen.

Minder gebruik van IJsselmeerwater dient ook de waterkwaliteit van zowel Hollands Noorderkwartier als het IJsselmeer. De huidige waterbeweging in HHNK-gebied is heen en weer: van polders en boezems naar IJsselmeer/Markermeer en terug i.p.v. op en neer (hoog in de winter, laag in de zomer). Dat transport leidt tot een uniforme soep. Minder afhankelijkheid van het IJsselmeerwater zal leiden tot meer diversiteit in waterkwaliteit, en ook meer biodiversiteit.

Het boezemwater dat wordt geloosd op het IJsselmeer heeft een slechte kwaliteit door het te veel aan meststoffen en resten van bestrijdingsmiddelen. Dat is slecht voor het IJsselmeer als strategische drinkwater- en zoetwatervoorraad van Nederland.

- Het waterschap dient meer werk te maken van het vasthouden van gebiedseigen water. De bodem is de belangrijkste bron voor de watervoorraad. Water Natuurlijk wil een tweede pilot voor ondergrondse wateropslag in de Kop van Noord-Holland.
- Aanleggen van (veel) meer waterbergingen om de winterse neerslagoverschotten en neerslagpieken op te vangen á la boezemberging bij Bergen. Combineren met NNN.
- Efficiënter gebruik van effluent RWZI: circulaire waterketen. Het betekent wel dat versneld inspanningen moeten plaatsvinden om het effluent verder te zuiveren en dat we een 4de (en 5de) zuiveringstrap moeten invoeren.

ZOETWATERFABRIEK

Door water goed te zuiveren voordat het terugstroomt in het watersysteem en de natuur, creëren we een zoetwaterfabriek. De waterkwaliteit verbetert. Water Natuurlijk wil vanaf 2030 dat het water uit de rioolzuiveringen geschikt is als bron van zoetwater, en daardoor hoogwaardig kan worden toegepast. In de tussentijd kijken we hoe het water gebruikt kan worden in situaties waar nu nog kostbaar drinkwater wordt gebruikt in huishoudens, industrie (datacenters) en agrarische functies.

VEENWEIDE

Behoud van de veenweide en het verminderen van de bodemdaling en CO₂-uitstoot is een urgente opgave. Samen met onze collega's in de provincie willen we de komende jaren grote stappen zetten in het veenweidegebied. We zien hiervoor, los van de provinciale ontwikkelingen, een belangrijke rol weggelegd voor ons waterschap. Als peilbeheerder en waterexpert hebben we een eigenstandige rol in het terugdringen van veenafbraak en bijbehorende gevolgen. Op verzoek van Water Natuurlijk is hierover ook een apart beleidskader geschreven, dat onze inzet in het veenweidedossier uiteenzet. We zetten de komende jaren niet alleen in op kennis delen maar juist ook op doen. We willen dit doen met zogenaamde polderprocessen, oftewel gesprekken waarbij we per gebied met alle betrokkenen tot overeenstemming willen komen. Samen ontwikkelen we maatregelen om het veenweidegebied ook de aankomende decennia aantrekkelijk te houden. We dringen bodemdaling en CO₂-uitstoot terug en houden oog voor de belangen van iedereen.

Als waterschap maken we meer middelen en menskracht vrij om als aanjager een grote rol te spelen in dit omvangrijke dossier.

Wij willen dat het agrarische cultuurlandschap behouden blijft, bijvoorbeeld door extensief beheerd grasland, peil gestuurde drainage en natte en vogelrijke natuur.

De provincie is aan zet om samen met inwoners, gemeenten, boeren, natuurorganisaties en waterschappen te komen tot een gebiedsgerichte, duurzame en gebalanceerde aanpak. Een aanpak die kansen biedt voor nieuwe veennatuur en een CO₂ opslag waardoor de waterkwaliteit, biodiversiteit en natuurbeleving zullen verbeteren.

- Water Natuurlijk wil in het veenweide gebied peilfixatie hanteren en een verbod op nieuwe onderbemalingen invoeren
- Water Natuurlijk wil dat de provincie Noord-Holland een gebiedsgerichte aanpak opstelt waar waterschappen een eigenstandige rol krijgen in fixatie en/of vernatting
- Water Natuurlijk wil dat er gehandhaafd wordt op het gebruik van peilschalen
- Water Natuurlijk wil dat de veenafbraak, waardoor veel CO₂ wordt uitgestoten, in het nieuwe Klimaat en Energie programma terecht komt
- Water Natuurlijk wil bijdragen aan compensatiemaatregelen voor agrariërs in de veenweide

7. KLIMAAT POSITIEF WATERSCHAP

HET WATERSCHAP LAAT DE OMGEVING SCHOON ACHTER

We zetten volop in op extra duurzaamheidsmaatregelen. Het beperken van de uitstoot van broeikasgassen - koolstofdioxide, lachgas en methaan - is beter dan achteraf de gevolgen proberen te repareren. Het waterschap is energieneutraal in 2025 en gebruikt uitsluitend elektriciteit afkomstig van hernieuwbare bronnen en groen gas van hun eigen rioolwaterzuiveringen. De afgelopen jaren hebben we grote stappen gezet, onder andere met de aanleg van tienduizenden zonnepanelen op onze terreinen en energiebesparende maatregelen. We verhogen onze duurzaamheidsinzet en gaan meer doen, bijvoorbeeld met het bouwen van windmolens op onze eigen terreinen en het produceren van groen gas op de RWZI's, de opslag van waterstof en het nog meer inzetten op aquathermie bij nieuwbouwprojecten. Van de energie die we niet zelf nodig hebben laten we anderen meeprofiteren, of we slaan het op via waterstof en accu's. We staan ook open voor mogelijkheden voor wind en zon buiten onze eigen gronden, bijvoorbeeld in samenwerking met energiecoöperaties. Met het oog op de problemen met het stroomnetwerk willen we met de netwerkbeheerder in gesprek om het netwerk zo goed mogelijk te stabiliseren. Zo willen we, naast de opslag van energie, onze terreinen ook beschikbaar stellen voor de plaatsing van trafo-stations. En ons stroomgebruik kunnen we zo goed mogelijk afstemmen op de beschikbaarheid van de hernieuwbare zonne- en windenergie, dus bijvoorbeeld bemalen en pompen als er veel energie wordt aangeboden.

In 2030 moet het waterschap als bedrijf klimaatneutraal zijn; 50% circulair in 2030 en 100% circulair in 2050.

Water Natuurlijk HHNK wil een effectieve CO₂-belasting voor agrariërs en industrie. Het principe van 'de vervuiler betaalt' geldt immers ook voor het klimaat. En omgekeerd geldt ook: 'schoner belonen'.

We vinden het belangrijk dat in het handelen van het waterschap de internationaal bekende Sustainable Development Goals (SDG's - duurzame ontwikkelingsdoelen) centraal staan. Zo past ons streven naar gezond en schoon water bij deze doelen, waarbij de focus ligt op waterkwaliteit en efficiënt gebruik van water. Ook zijn de MVO-doelen hierin vertegenwoordigd waardoor participatiebanen vanzelfsprekend zijn.

BEREIKT 2019-2023

Afscheid van Gazprom

HHNK heeft tot 1 oktober 2022 een gascontract met het Russische bedrijf Gazprom gehad. Het waterschap is de vier na grootste energieslurper van Noord-Holland, na Schiphol, datacenters en Tata. Onze bestuurder, Saskia Borgers, doet er alles aan om het waterschap naar energie- en klimaatneutraal te ontwikkelen. Vanaf het begin dat ze HHNK-bestuurder is geworden heeft ze verzocht of de slibdroger, goed voor een jaarlijks verbruik van meer dan 16 miljoen kuub gas, zuiniger zou kunnen. Inmiddels is gebleken dat de droger meer dan 15 procent energie kan besparen. Dat scheelt in kosten maar ook in de ecologische voetafdruk.

Ook heeft Saskia het contract met het Russische Gazprom opgezegd. Veel inwoners van HHNK verzochten om met dit contract te stoppen evenals diverse leden van het Algemeen Bestuur. De Europese commissie had een sanctiepakket vastgesteld waarbij er geen handelsverkeer meer mocht plaatsvinden met Rusland. Toen het Ministerie van I&W zag dat deze maatregel lastig uitvoerbaar was gaf ze ruimte om pas per 1 januari 2023 aan dit sanctiepakket te voldoen. Voor het waterschap het moment om een brief aan het ministerie te sturen met verzoek om compensatie. Met de toezegging aan de kamer van de minister gaat het waterschap er vanuit dat dit gaat gebeuren. Een integer bestuur is heel belangrijk - alleen wanneer de integriteit geborgd is kan er vertrouwen zijn in het beleid van het bestuur. Dat geldt ook voor de waterschappen.

VAN ENERGIEVRETER NAAR ENERGIEFABRIEK

Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) zijn energievreters en dat kan anders door gas te produceren voor groene stroom: van energievreter naar energiefabriek. Grondstoffen kunnen bovendien worden teruggewonnen uit het slib dat overblijft na zuivering van afvalwater. Dat doen we al met fosfaat en cellulose. Waterschappen worden zo een grondstoffenfabriek in plaats van afvalproducent. We gaan onderzoeken waar nog meer mogelijkheden zijn om de rioolzuivering rendabeler te maken.

Daarnaast zetten we vol in op energiewinning uit het water zelf: thermische energie uit (gezuiverd) afvalwater (TEA) en/of oppervlaktewater (TEO). Zeker stedelijke gebieden en uitbreidingslocaties hebben grotere potenties. Water Natuurlijk vindt het belangrijk dat het waterschap de inspanningen en de rol als voortrekker, aanjager en verbinder voortvarend inzet.

BEREIKT 2019-2023

Duurzame energie

Het onderzoek naar potentiële windlocaties wat Water Natuurlijk heeft laten uitvoeren heeft een TOP 3 aan windlocaties opgeleverd. Op één van die toplocaties draaien al twee windmolens. Met de gemeente wordt nu onderzocht of we een tweede molen kunnen opwaarderen en of we een derde molen kunnen bijbouwen. Zodat we niet alleen werken aan de energie- en klimaatneutraliteit van het waterschap maar ook werken aan grote opwek zodat andere partijen van ons kunnen afnemen, of dat wij kunnen terugleveren aan het net. Dat maakt het waterschap als een van de grootste energieslurpers van Noord Holland niet alleen zelfvoorzienend, het is ook een verdienmodel waardoor het mogelijk is te investeren in personeel en de uitvoering van taken zonder dat we de belastingen hoeven te verhogen van onze inwoners.

ZONNEPANELEN OP HET WATER WAAR HET KAN

Zonnepanelen kunnen op water worden geplaatst zolang dat geen schade oplevert voor de (kwetsbare) natuur. We hanteren de constructieve zonneladder van de Natuur- en Milieufederaties en houden op die manier rekening met ecologische en landschappelijke inpassing. We zijn geen voorstander van zonnepanelen op ondiep water en nabij oevers. Bij dieper water hangt het af van de onderwaternatuur.

- We verhogen de inzet duurzame energie met windmolens en groen gas
- We zetten in op energiebesparing vooral op onze slibdrogers, sluizen en gemalen
- We ontwikkelen waterstofstations in samenwerking met andere overheden
- We helpen andere overheden bij hun zoeklocaties RES 2.0 waarbij de grond van HHNK ingezet kan worden voor zonne- en windenergie
- We denken mee met Liander over de stabilisatie van het stroomnetwerk, zoals het plaatsen van trafostations op onze grond
- We starten twee proefprojecten voor zon op water
- De aquathermie-viewer zal vooral bij gemeenten, architecten en ontwikkelaars op het netvlies moeten komen om zo bij nieuwbouwprojecten deze techniek in te zetten
- We verkennen andere energiedragers

8. WATER IS OM VAN TE GENIETEN!

Recreatie en Toerisme vormen een belangrijke economische pijler van Hollands Noorderkwartier. Water Natuurlijk wil water en groen dicht bij de inwoners brengen. Daarom is het belangrijk om de recreatie op en langs het water te versterken, waar het kan, want soms is stilte ook nodig. Wij vinden dat al ons water schoon genoeg moet zijn om in te kunnen spelen en te zwemmen. Water Natuurlijk ziet graag dat er, mede met het oog op de steeds warmer wordende zomers, ook buiten de zwembaden gezwommen kan worden. Daarom willen wij dat het waterschap dit op de daartoe geschikte plekken faciliteert met een goede waterkwaliteit en voorzieningen als strandjes en trapjes etc. De aanwezigheid van water en groen in de buurt is essentieel voor ons gevoel van welbevinden. Ook in de steden is daarom veel meer groen en blauw nodig. Niet alleen met het oog op een houdbare toekomst, maar ook omdat het kunnen genieten van water belangrijk is voor het bewust omgaan met water.

Het is belangrijk om op meer plaatsen dijken, maaipaden en recreatiewater goed te ontsluiten. De mogelijkheden voor duurzame natuurbeleving met kano's, roeiboten en fluisterboten, versterken we via een aantrekkelijk goed netwerk van vaarwater met bijbehorende voorzieningen. Wij vinden het plaatsen van passende voorzieningen, zoals steigers, informatieborden, routemarkeringen, visplekken en lozingspunten voor vuil water van jachten, cruiseschepen en zeilboten vanzelfsprekend. Het waterschap spant zich dus actief in om dit goed te regelen en de vaarwegen op orde te houden. Veiligheid en natuurwaarden staan echter altijd voorop en kunnen recreatie soms belemmeren of onmogelijk maken.

BEREIKT 2019-2023

Stukje varen

Op een mooie zonnige dag varen we met vrienden door het mooie waterrijke Berkhout. Het landschap beleef je vanaf de waterkant altijd weer anders dan op de fiets of wandelend. Opeens zien we een groot bord, door omwonenden neergezet, waarop staat dat de doorgang geblokkeerd is. We varen toch door in de veronderstelling dat je via het water toch gewoon toegang moet hebben. Met eigen ogen zien we dat een brug van een boer van zijn ene perceel naar het andere is ingezakt, waardoor de vaarroute is geblokkeerd. Bij navraag aan omwonenden blijkt hier al een paar maanden sprake van te zijn. De volgende dag bellen we het waterschap. De melding wordt accuraat doorgezet en de boer wordt gevraagd om de ingestorte brug uit het water te halen zodat de doorgang weer veilig is. Zo kan iedereen weer genieten van het mooie vaarrondje Berkhout.

WATERERFGOED VERTELT DE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND

Wij willen dat het verhaal van onze waterhistorie zichtbaar is en wordt verteld. De waterschappen bouwen al vele eeuwen aan het bewoonbaar en bewerkbaar maken van ons land. De vele historische werken en gebouwen, zoals dijken, gemalen, sluizen, stuwen en sluiswachterswoningen zijn daar het tastbare bewijs van. Water Natuurlijk vindt dat waterschappen zuinig moeten zijn op het historisch erfgoed en het bijbehorende landschap. Het verhaal dat zij vertellen maakt deel uit van het besef van ons waterrijk verleden. Het in goede staat brengen en behouden van deze parels en de bijhorende educatie gaat ons aan het hart. Wanneer nieuwbouw van gemalen, sluizen en dergelijke plaatsvindt, moet er ook oog zijn voor de toekomstige cultuurhistorische waarde.

ALS EEN VIS IN HET WATER

Water Natuurlijk werkt samen met andere organisaties aan de terugkeer van een natuurlijke, rijke visstand. En samen met hen voert het waterschap projecten uit om dat te bereiken, zoals het monitoren van de visstand en visstand beheer. Vislood vergiftigt water en moet zo snel mogelijk verbannen worden. Water Natuurlijk pleit voor meer visparels: een plek voor ontmoeting, bewustwording en betrokkenheid. Met goede visstekken voor jong en oud en een plek met goede omstandigheden voor de vis, zoals natuurlijke oevers, rietkragen en visbossen waarin vissen kunnen schuilen, voedsel vinden en paaïen. Bij het schouwen van de waterkanten wordt vis vaak de dupe van de werkzaamheden. Ze liggen naar adem snakkend aan de waterkant en overleven het uiteindelijk niet. Voor het uitvoeren van de schouw geven we alleen uitvoerders een contract die hebben aangetoond zorgvuldig om te gaan met de vissen. Zij hanteren technieken waardoor vissen gewaarschuwd worden. En als ze al langs de kant liggen snel weer in het water worden teruggeplaatst.

BEREIKT 2019-2023

Vissterfte bij baggeren

De afgelopen jaren heeft Water Natuurlijk op verschillende momenten aandacht gevraagd voor massale vissterfte na baggerwerkzaamheden van het waterschap. Onzorgvuldig onderhoud van waterwegen in stedelijk en landelijk gebied zorgde voor massale en onnodige vissterfte.

Maaiboten van het waterschap voeren veel te ruw en te snel. Sloten werden achtergelaten als modderpoelen waardoor de vissen naar adem lagen te happen aan de oppervlakte. We ontvingen verontrustende signalen hierover uit Purmerend, Hoorn, Schagen en Bergen. N.a.v. de vragen van Water Natuurlijk is visvriendelijk slootonderhoud hoger op de agenda komen te staan. Tegelijkertijd ontvangen wij nog steeds (te veel) meldingen van vissterfte na onderhoudswerkzaamheden. Hier is ook de aankomende jaren nog veel werk te verzetten.

- Water Natuurlijk wil recreatief medegebruik op en langs het water versterken
- Watererfgoed is belangrijk voor waterbewustzijn
- De uitvoerder van de schouw moet technieken hanteren waarbij vissen zo min mogelijk hinder ondervinden van de werkzaamheden

9. HERSTEL BIODIVERSITEIT IN STAD EN LAND

BLAUWGROENE NETWERKEN

Water Natuurlijk zet in op verbeteren van de waterkwaliteit en biodiversiteit in heel Hollands Noorderkwartier, zowel in de stad als het landelijk gebied. De variatie in planten en dieren neemt immers in rap tempo af, net zoals de aantallen per soort. Met name het aantal insecten en weidevogels is de afgelopen jaren drastisch en alarmerend gedaald. Het herstellen en versterken van de biodiversiteit is daarom een vast en belangrijk onderdeel bij de planvorming en uitvoering van de taken van het waterschap. Samen met natuur- en milieuorganisaties bevorderen wij herstel en versterking van biodiversiteit en de natuur door het koppelen van blauwgroene netwerken.

BEREIKT 2019-2023

Visie op Biodiversiteit

Water Natuurlijk heeft in de afgelopen jaren de visie op biodiversiteit uitgewerkt in een jaaragenda biodiversiteit waarin concrete maatregelen staan benoemd. Biodiversiteit is hierdoor een vanzelfsprekendheid geworden bij de uitvoering van waterschapstaken en beheeractiviteiten zoals natuurvriendelijker maaibeheer. Uit monitoring is gebleken dat de ingezaaide plantensoorten met inzet van het juiste beheer worden behouden. Op een aantal locaties zien we een toename van gebiedseigen plantensoorten die niet zijn ingezaaid doordat ze de kans krijgen om te bloeien en zaden te verspreiden.

WATER IN STEDELIJK GEBIED

Water- en natuurelementen verdienen een meer zichtbare plek in de bebouwde omgeving. Want water en een goed ontwikkelde groenstructuur zorgen in perioden van warmte voor de nodige verkoeling (tegengaan hittestress) en bij hevige neerslag kan meer water worden opgevangen, zodat wateroverlast wordt beperkt. Tevens heeft onderzoek uitgewezen, helemaal in Coronatijd, dat water en groen bijdragen aan de ervaring van geluk. Meer water en natuurlijk groen dragen ook bij aan de kwaliteit van leven in de directe woonomgeving van mensen. Visie en concrete actie zijn nodig voor het vergroenen van de bebouwde omgeving en het realiseren van meer water in de stad. Wij zien kansen zoals herstel van gedempte stedelijke kanalen en grachten, het

stimuleren van het vergroenen van de buitenruimte, zowel op bedrijfsterreinen als particuliere tuinen en het afkoppelen van (hemel)water. Iedereen (inwoners, ondernemers, gemeenten) is aan zet om bijvoorbeeld tegels te verwijderen en te vervangen door groen en water op die manier te laten infiltreren in de bodem!

KLIMAAT ADAPTIEF BOUWEN

Steden moeten sterk vergroenen, zodat hittestress en wateroverlast verminderen en de groenblauwe verbindingen versterkt worden. Een stevig partnerschap tussen gemeenten en waterschappen is hiervoor nodig. Water Natuurlijk vindt dat waterschappen voorwaarden moeten stellen aan het bouwen in laaggelegen gebieden door gemeenten. Zo moet er rekening gehouden worden met de opvang van veel regenwater en/of overstromingen in het gebied. Er zijn sterke randvoorwaarden nodig bij bouwen in buitendijkse gebieden en laaggelegen polders. Bij het gebruik van de schaarse ruimte zijn water en bodem sturend wat betreft Water Natuurlijk.

Vastgoed en andere eigendommen van de waterschappen zelf willen we voorzien van meer natuurelementen zoals groene daken en het inzaaien van inheemse, lokale kruidenmengsels. Ook onder water kunnen voorzieningen worden aangelegd zoals visbossen, vooroevers en kunstmatige riffen.

INNOVATIEF GRONDGEBRUIK IN DE STAD

Wij vinden dat bij grotere stedelijke projecten klimaatadaptatie, waterbeheer en -kwaliteit, biodiversiteit en verbindingzones, mogelijkheden voor educatie en beleving altijd moeten worden meegenomen in de planvorming. Het ruimtegebrek in steden vraagt om efficiënt en innovatief grondgebruik.

VERZAKKINGS- EN FUNDERINGSPROBLEMATIEK AANPAKKEN

Water Natuurlijk is voorstander van gemeentelijke funderingsloketten, waar inwoners door gemeenten worden ondersteund bij funderingsproblemen zoals paalrot. Alle waterschappen moeten het belang van eigenaren met schadegevoelige bebouwing nadrukkelijk meewegen bij peilbesluiten.

WATER IN LANDELIJK GEBIED

Wij willen dat ecologisch maaibeheer overal wordt toegepast: bij bermen, dijken en slootkanten. Water Natuurlijk wil met eigen gronden bijdragen aan het realiseren van de Europese Biodiversiteitsstrategie 2030. Deze strategie vraagt om een beschermde natuurstatus voor 30% van het land en 30% van het water.

Water Natuurlijk stimuleert de aanleg van natuurvriendelijke oevers door particulieren en bedrijven en legt deze waar mogelijk aan op eigen gronden. Natuurvriendelijke oevers zijn nuttig voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Ook vormen zij het leefgebied voor vissen en andere waterdieren. Begroeide oevers, paaiplaatsen, waterplanten en diepten om te overwinteren zijn nodig zodat de waterdieren kunnen schuilen, paaïen en eten. We zetten in op het zoveel mogelijk verdwijnen van boven water uitstekende harde beschoeiingen.

Planten en dieren verdienen bescherming. Ze worden alleen bestreden wanneer dit noodzakelijk is vanuit het oogpunt van veiligheid, wettelijke taken of biodiversiteitsverlies. De rijksoverheid moet tijdig en doeltreffend ingrijpen bij nieuwe invasieve exoten zoals de Amerikaanse rivierkreeft en de Japanse duizendknoop. Daarnaast moet de overheid voorkomen dat grote schade optreedt aan watergangen en/of dijken. Aandacht voor herstel van schade is noodzakelijk, zoals het plaatsen van tijdelijke rasters voor herstel van rietoevers door ganzenvraat.

Water Natuurlijk blijft zich actief inzetten om op alle terreinen van het waterschap plezierjacht te verbieden.

We zetten in op het vispasseerbaar maken van alle wateren. (Water)werken worden zo mogelijk visvriendelijk gemaakt. Ook worden obstakels voor de trekvis van zout naar zoet, zoals bij de paling, waar mogelijk verwijderd. We maken een actieplan om vissterfte terug te dringen; bij beheerwerkzaamheden zorgen we dat vissen niet stikken.

Waar mogelijk willen we, samen met andere partijen, water- en landschapselementen inrichten waar de natuur van profiteert, zoals poelen voor amfibieën, plas-drasgebieden voor weidevogels, houtwallen voor zangvogels. Wij willen ervoor zorgen dat de flora- en fauna wet door de waterschappen en onze pachters wordt nageleefd.

BEREIKT 2019-2023

Wagejot – Sternkolonie – Texel

Op Texel bij Oosterend foerageert de grootste Sternkolonie van Europa. Een unicum. Natuurmonumenten beheert dit mooie stukje natuur. Door de aanhoudende droogte was de Wagejot steeds meer toegankelijk voor katten en honden die een makkelijke prooi hadden. Maar ook recreanten trokken steeds vaker het gebied in. Waardoor de kolonie werd verstoord.

Het waterschap heeft als taak het kwelwater weg te pompen naar de zee. Zodat de inwoners van Texel droge voeten houden. Water Natuurlijk heeft het voor elkaar gekregen, met bemiddeling tussen de agrariërs in de nabijheid van het Wagejot en Natuurmonumenten, om het kwelwater beschikbaar te stellen voor de natuur zodat de Sternkolonie haar natte voeten hield.

ONS PRACHTIGE DUINGEBIED

Met onze duinen hebben we een landschappelijke parel in handen. Het is een schitterend natuurgebied, maar helaas zijn er bedreigingen. Door de klimaatverandering speelt hier enerzijds vernatting, waardoor bijvoorbeeld kelders wel eens onderlopen, maar er is anderzijds ook sprake van toenemende droogte. Hiermee, en met de stikstofproblematiek, staat de biodiversiteit onder druk. Dit effect wordt versterkt door wateronttrekkingen door industrie en landbouw. En dan wordt er in de polders ook nog eens stevig bemaald voor een laag waterpeil ten behoeve van de landbouw. Met weer als gevolg een zakkend maaiveld. Al met is dit voor de natuur in de duinen een bedreigende ontwikkeling. Wij zien graag dat het waterschap in samenspraak met stichting duinbehoud en andere relevante partners de ontwikkelingen volgt en indien wenselijk maatregelen neemt.

Overigens kan met dynamisch kustbeheer en de hiermee gepaard gaande verstuiwingen, de biodiversiteit een geweldige impuls krijgen.

UNIEKE SOORTEN IN BRAK WATER

Door klimaatverandering zullen brakke en zoute invloeden verder landinwaarts trekken. Water Natuurlijk pleit voor het zo min mogelijk zoet houden, maar juist aanpassen aan de veranderingen (functie volgt peil wordt functie volgt peil + zout) met versterking van de karakteristieke brak- en zoutwaternatuur. Onze delta biedt kansen - mondiaal gezien - voor unieke 'delta-soorten' die in brak water leven of tussen zoet- en zoutwater trekken. Door technische ingrepen staan deze brakke milieus en zoet-zout overgangen nu onder druk. In het huidige waterbeheer worden namelijk veel van deze gebieden kunstmatig zoet gehouden met oppervlaktewater (veel uit het IJsselmeer). We moeten ons voorbereiden op een toekomst met meer zoute en brakke invloeden.

AGRARISCH NATUURBEHEER

Water Natuurlijk vindt het belangrijk om met boeren samen te werken aan agrarisch natuurbeheer, zoals het mogelijk maken van vernatting in kansrijke weidevogelleefgebieden. Ook natte verbindingen en akkerranden langs watergangen zijn belangrijk voor het verbeteren van de kwaliteit van flora en fauna. Het Waterschap moet samen met inwoners, gemeenten, boeren en natuurorganisaties komen tot een gebieds-gerichte aanpak. Het ruilen van gronden zien we als een deel van de oplossing. Wij vinden dat boeren compensatie voor maatschappelijke diensten, waaronder het ruimte geven aan water, horen te krijgen. Ecologische maatregelen die bewezen effectief zijn, behoren bij het voorzorgprincipe en moeten als standaard worden ingevoerd. Dan kunnen de stimuleringsgelden voor groenblauwe diensten benut worden voor verdergaande pakketten en nog niet op praktijkschaal uit-ontwikkelde maatregelen. Wij willen het deltaprogramma agrarisch waterbeheer en agrarisch natuurbeheer natte dooradering/veenweides voortzetten, waarbij duidelijke doelen moeten worden gesteld.

PACHTCONTRACTEN: DEZELFDE VOORWAARDEN

Maatregelen voor natuur- en waterbeheer moeten in pachtcontracten van waterschapseigendommen kunnen worden opgenomen, zoals dat nu al gebeurt met het verbod op glyfosaat (Round-up). Een verbod op bepaalde teelten zoals die van niet-duurzaam geteelde lelies of het stellen van eisen voor CO2 opslag in de bodem en biodivers maaien en onderhouden is voor ons de volgende stap. Ook voorwaarden zoals ecologisch sloot- en oeverbeheer en het verbeteren van de bodemkwaliteit kunnen hieronder vallen. Oevers zijn vaak essentieel voor wandelroutes langs het water. We willen dat waterschappen in pachtcontracten ook voorwaarden opnemen die, waar mogelijk, de toegankelijkheid van deze gebieden waarborgen. En soms beslist het waterschap geen pachtcontract af te geven omdat de locatie meer bijdraagt aan de biodiversiteit wanneer het in eigen beheer wordt gehouden.

- Water Natuurlijk vindt dat herstel van de biodiversiteit onderdeel van de reguliere werkzaamheden van het waterschap is (maaien, baggeren etc.)
- We willen overal in het gebied ecologisch beheer toepassen
- We ondersteunen agrariërs en bedrijven bij hun ecologisch beheer in en langs watergangen
- We nemen ecologisch beheer op in de pachtcontracten van het waterschap
- Waar nodig dragen we bij aan stimuleringsgelden t.b.v. groen blauwe diensten; het landbouwportaal kan hiervoor geschikt worden gemaakt

BEREIKT 2019-2023

Dierenwelzijn bij pachtcontracten

Wij stelden in 2022 vragen over de mate waarin ons waterschap in haar pachtbeleid rekening houdt met veroordeelde verwaarlozers en mishandelaren van dieren.

Wij willen niet dat dierenbeulen gebruik mogen maken van onze dijken. Onze vragen zorgden er voor dat het waterschap heeft toegezegd pachtcontracten met verwaarlozers van dieren te beëindigen.

10. WATERBEWUSTZIJN

STIMULEREN VAN WATERBEWUSTZIJN

We stimuleren iedereen om zuinig te zijn met water, het water schoon te houden en zo veel mogelijk te hergebruiken. Daarbij investeren we in bewustwording over het eigen watergebruik en denken mee wat hierbij verstandige keuzes zijn. Inwoners stimuleren we bijvoorbeeld om regenwater af te koppelen en op te vangen in regentonnen. Ook ondersteunen we graag bewoners die meedoen aan het burgermeetnet waterkwaliteit. De schoolgaande jeugd is een belangrijke en specifieke doelgroep waarop het waterschap zich richt. Het waterschap ontwikkelt lespakketten en geeft gastlessen op scholen. We gaan jongeren betrekken bij planvorming. We benaderen actief middelbare scholen (algemeen vormend onderwijs en beroepsonderwijs) om ons te helpen bij beleidsonderwerpen en uitvoeringsplannen via het actief aanbieden van maatschappelijke stages.

Water Natuurlijk wil een jeugdpanel in ons waterschap. Het waterschap heeft nu een jeugdbestuurder, die betrekken we nog weinig bij de uitvoering van ons werk. We zijn van mening dat een groep van jonge mensen meer kan bijdragen aan de ontwikkelingen van ons waterschap. Het jeugdpanel is gekoppeld aan de dijkgraaf, zij kijken mee naar nieuw beleid en ontwikkelingen, adviseren en komen actief met voorstellen. Zo betrekken we de jeugd bij ons waterschap en dragen we er zorg voor dat jongeren geïnspireerd raken om nu, maar ook in de toekomst, actief te deel te nemen aan onze democratie.

RECHT OM UIT TE DAGEN

Water Natuurlijk is voorstander van het ondersteunen van burgerinitiatieven via kennis, kunde, instrumenten, geld, etc. Ook staan wij positief tegenover het invoeren van een 'Recht om uit te dagen', waarbij bedrijven, agrariërs, inwoners en/of maatschappelijke- en natuurorganisaties samen invulling geven aan waterbeheer, zoals bijvoorbeeld een natuur-uitdaging, het beheer van peilvakken door de verschillende groepen grondgebruikers of het samen uitvoeren van baggerwerkzaamheden.

BEREIKT 2019-2023

Participatie

Het waterschap is een uitvoeringsorganisatie. In de uitvoering komen we dichtbij de belevingswereld van de inwoner. De inwoner woont er veelal jaren, kent de leefomgeving goed en kan als geen ander meepraten over de wijze waarop de uitvoering het beste vorm kan krijgen. In 2021 heeft Saskia Borgers het nieuwe participatiebeleid opgesteld. Een beleid dat ook goed past bij de Omgevingswet. Saskia ziet de inwoner als partner. Een waardevolle partner die bij kan dragen aan de uitvoering van de werkzaamheden van ons waterschap. In alle projecten is participatie een randvoorwaarde zodat er niet zo maar begonnen wordt aan de versterking van een dijkvak of een boezemkade. We nemen de inwoners serieus en betrekken ze bij de planvorming. Sterker nog; de inwoners kunnen het waterschap uitdagen (right to challenge) om een taak van haar over te nemen.

ACTIEVE VRIJWILLIGERS ZIJN NODIG!

Water Natuurlijk vindt het belangrijk dat mensen ook actief betrokken kunnen zijn bij het waterschap wanneer zij dat willen. We gaan actief investeren in participatie en in het werven van vrijwilligers. Dat doen we met een aansprekend verhaal over water. We zoeken hiertoe ook partnerschap met bestaande (vrijwilligers)organisaties. Wij koesteren onze vrijwilligers en bieden ondersteuning met aandacht, kennis en werkbudget. Bijvoorbeeld door het analyseren van de waterkwaliteit op basis van een vernieuwd en uitgebreid netwerk van meetpunten of als vrijwillige dijkwacht. Professionals valideren de meetgegevens en analyse, waarmee een basis wordt gelegd voor publieke verantwoording en moderne verrekensystematiek. Ook hier snijdt het mes dus aan twee kanten: het intensieve veldwerk wordt gedaan door vrijwilligers die hier plezier aan beleven, en werkzaamheden die anders te kostbaar zijn kunnen toch worden uitgevoerd.

- Als de omgevingswet in werking treedt experimenteren we twee jaar met het uitdaagrecht
- We initiëren een jeugdpanel die bij nieuw beleid en ontwikkelingen het bestuur adviseert en soms ook initiatieven neemt, jaarlijks is er een ontmoeting tussen jongeren en het AB
- We vragen jongeren mee te denken over het waterbeheer door het aanbieden van maatschappelijke stages aan scholen
- Water Natuurlijk zet in op vrijwilligersbeleid en een jaarlijkse vrijwilligersdag waarbij we de vrijwilliger in het zonnetje zetten

11. EEN EFFECTIEF EN SOCIAAL WATERSCHAP

EEN KRACHTIG WATERSCHAP

Water Natuurlijk kiest voor het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) als een organisatie met een voorbeeldrol, met lef, ambitie en daadkracht. De opgaven van deze tijd vragen om een waterschap dat de belangen van water en natuur stevig behartigt. Een waterschap dat zich actief mengt in discussies op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. Dat alles vraagt om een sterke deskundige organisatie en een sterk bestuur. Want misschien gaan we er formeel niet altijd over, de maatschappelijke opgaven vragen nu meer dan ooit dat we positie kiezen en dat we krachtig en proactief onze inbreng leveren in discussies.

EEN TRANSPARANT WATERSCHAP

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier maakt de bestuurlijke afwegingen en het politieke debat in het bestuur zichtbaar en toegankelijk voor de buitenwereld. Het zorgt voor veilige dijken, droge voeten, natte natuur, voldoende en schoon water. Maar hoe we dat doen, welke keuzes we maken en waarom – dat moeten we duidelijker zichtbaar maken. Water Natuurlijk wil daarom dat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier publieke verantwoording aflegt: over het geld dat ze uitgeven, maar ook over hoe het waterschap de taken uitvoert. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier maakt tenslotte deel uit van ons democratisch systeem waarvan verantwoording een belangrijk onderdeel uitmaakt. We doen dit onder andere jaarlijks bij een publieksdag, een dag waar al onze inwoners een kijkje achter de schermen krijgen van het werk wat we doen en met een ontvangst door de dijkgraaf.

EEN ZICHTBAAR WATERSCHAP

Voor de belastingbetalers moet inzichtelijk zijn wat de maatschappelijke effecten van het waterschap werk zijn op onderwerpen als veiligheid, gezondheid, natuur, milieu, energie en landschap. Investeren in communicatie over de rol en het belang van water en waterschappen loont – iedereen moet het belang van de opgaven van vandaag en morgen begrijpen en weten hoe men daar zelf aan kan bijdragen. Voor de gebruiker of vervuiler moet duidelijk zijn dat men ook moet betalen voor het gebruik of de veroorzaakte kosten.

MEER INZICHT IN SUBSIDIES

Het is als inwoner of ondernemer een hele uitdaging om te weten te komen hoe je gebruik kunt maken van subsidieregelingen, zoals voor natuur-inclusief boeren, versterken van de biodiversiteit of klimaatmaatregelen. De gezamenlijke overheden moeten meer inzicht bieden in de beschikbare nationale en Europese subsidies. Het waterschap HHNK maakt nog te weinig gebruik van beschikbare subsidies vanuit Europa, Rijk en provincie. Daar liggen kansen voor de komende periode.

EEN DEMOCRATISCH WATERSCHAP

Water Natuurlijk vindt dat alle bestuurders van een waterschap via stembus-verkiezingen rechtstreeks moeten worden gekozen: zo is het ook bij gemeente, provincie en Rijk. De geborgde zetels - de gereserveerde plekken in het bestuur voor agrariërs, bedrijven en natuur - moeten dus zo snel mogelijk worden afgeschaft. De agrariërs, bedrijven en beheerders van bos- en natuurterreinen zijn ook zonder geborgde zetels in de waterschapsbesturen prima vertegenwoordigd. Bovendien blijft de samenwerking met hen in de gebieden en rond de voor hen relevante thema's voluit doorgaan. Zolang er nog geborgde zetels bestaan, dringen we er bij het provinciebestuur op aan de verdeling tussen deze zetels, en dus belangen, zo snel mogelijk in evenwicht te brengen en de nieuwste wetgevende besluiten bij de verkiezingen in 2023 toe te passen.

GEBORGDE ZETELS

Vragen inzake geborgde zetels

Water Natuurlijk vindt het belangrijk dat, zolang er nog geborgde zetels zijn, er vanuit diverse achtergronden wordt geworven voor de geborgde zetels. Bij de LTO betekent dat bijvoorbeeld dat ook biologische en natuurvriendelijke boeren moeten kunnen meedoen. Ook voor de zetels van Natuurterreinen en KVK geldt dat wij aanmoedigen dat er vanuit de hele breedte van de achterban wordt geworven. In 2022 vroegen wij hier bestuurlijk aandacht voor.

GOED WERKGEVERSCHAP

Wij vinden dat iedereen meetelt en ertoe doet en we werken actief aan inclusief werkgeverschap bij waterschappen. We zijn actief met participatiebanen, en begeleiden de medewerkers goed om te integreren in hun dagelijks functioneren. We werken samen met bedrijven die mensen in dienst hebben die een steuntje in de rug nodig hebben, zoals voor de post, schoonmaak en groenvoorziening.

Wij stimuleren duurzaam woon-werkverkeer voor waterschap medewerkers. Voor de waterschappen vinden wij volledig duurzaam vervoer de norm.

INFORMATIE OP ORDE

Door toenemende digitalisering en bijbehorende cyberdreigingen, is digitale veiligheid voor het waterschap van groot belang. Water Natuurlijk is voorstander van innovatief en data gedreven werken. Het waterschap kan gebruikmaken van de beschikbaarheid van relevante data. Veiligheid, privacy en betrouwbaarheid moeten hierbij voorop staan. Het is noodzakelijk dat het waterschap investeert in online veiligheid en voldoet aan gangbare informatiebeveiligingseisen. Bij de inzet van slimme technologie toetst het waterschap op waarborgen van privacy, gelijke behandeling van mensen, vrijheden en rechtsstatelijke bescherming. Daarnaast willen we grote afhankelijkheid van IT-leveranciers voorkomen. We werken samen met ketenpartners waardoor onze data en de data van derden verknoopt kunnen worden en ons op die manier nog meer inzicht geeft in de mogelijkheden voor onze eigen taken.

BEREIKT 2019-2023

Datagedreven werken

Onze bestuurder Saskia Borgers heeft in 2022 een nieuwe fase in de digitaliserings-opgave ingeluid met het datagedreven werken. Door vanaf 2023 te investeren in 17 fte aan personeel en het verbeteren van de architectuur kunnen de beheer-functies versterkt worden in het waterschap waardoor continue inzicht aan de hand van actuele data ontstaat, zaakgericht werken de norm wordt en de veiligheid van het waterschap geborgd. Door het koppelen van onze eigen data aan die van anderen hebben we big data in handen, dit geeft het waterschap nog meer mogelijkheden.

AANBESTEDINGEN

Water Natuurlijk wil dat waterschappen alleen werken met aannemers met een biodiversiteitskeurmerk of MVO-certificeringen. Deze partijen werken volgens duurzame aanbestedingsvereisten. In elk project hoort een biodiversiteitsparagraaf. We willen dat waterschappen duurzaamheids- en MVO-eisen stellen bij aanbestedingen. De huidige vormen van aanbesteden van projecten zijn arbeidsintensief en kostbaar voor zowel de waterschappen als de indienende partijen. Zeker met het oog op de komende vervangingsopgave en duurzaamheidsmaatregelen moet gekeken worden of programmatisch aanbesteden, met een consortium van partijen, een meerwaarde kan hebben.

ROBUUST FINANCIËEL BELEID

De opgaven en dus ook de investeringen, zijn groot voor de waterschappen. De keuzes die gemaakt moeten worden, hebben impact op huidige en toekomstige generaties. Wij zijn ervan overtuigd dat wanneer we nu niet doortastend optreden, dit zal leiden tot onherstelbare schade en hogere kosten in de toekomst. Tegelijkertijd moeten tariefstijgingen worden beteugeld en moet de schuldenpositie beheersbaar zijn. Dit vraagt om robuust financieel beleid, met bewuste keuzes bij het stellen van kaders én het lef om daar (tijdelijk) van af te wijken als dat nodig is voor het grotere maatschappelijk belang.

We willen onze opbrengsten van teruggewonnen grondstoffen, energie etc. optimaliseren. Op de terreinen en eigendommen van het waterschap willen we niet alleen maatschappelijke functie, maar ook een redelijk financieel rendement (verhuur en verpachten van vastgoed). We willen het gebruik van subsidies van derden (Europese Unie, het rijk en provincies) optimaliseren.

BEREIKT 2019-2023

Schatkistbewaker

Dit is de geuzennaam die Saskia Borgers de afgelopen jaren heeft gekregen in de media. Jaarlijks leende het waterschap miljoenen van verschillende banken om een overbrugging te hebben voor de investeringen die ze vooral moest doen voor het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Een programma om de zwakke stukken dijk te versterken. Een miljoenenprogramma waarvoor het Rijk vraagt aan de waterschappen vóór te financieren en uiteindelijk uitkeert in tranches. Door de dalende rentes leek het Saskia en de financiële experts van het waterschap een goed idee om op het moment dat de rente op nul zou blijven steken een lening aan te gaan van 651 miljoen Euro. Hierdoor hoeft het waterschap geen rente meer te betalen voor de jaarlijkse leningen. Sterker nog; ze verdient er nog op terug doordat we rente ontvangen.

KWIJTSCHELDINGSBELEID

Waterschappen hebben hun eigen kwijtscheldingsbeleid. Door de inflatie en daaraan gepaard koopkrachtverlies zien we steeds vaker dat inwoners de touwtjes niet meer aan elkaar kunnen knopen. Wij vinden dat waterschappen moeten aansluiten bij het gemeentelijke kwijtscheldingsbeleid: wie van de gemeente kwijtschelding krijgt, moet dat ook automatisch van het waterschap krijgen. We zetten in op maatwerk waar het moet en kan. Schrijnende gevallen willen we voorkomen, dat vraagt van inwoners dat ze actief ons en de gemeente informeren over hun naasten en burens waar ze zich zorgen over maken.

BEREIKT 2019-2023

Verruiming kwijtscheldingsbeleid

Als inwoners financieel in de knel komen dan kan het kwijtscheldingsbeleid van het waterschap hierin voorzien. Door inzet van onze bestuurder is het kwijtscheldingsbeleid verruimd, en maakt het waterschap gebruik van de nieuwe ministeriële regeling, die overheden de ruimte biedt om een hogere vermogensnorm te hanteren.

BELASTINGTARIEVEN OP BASIS VAN VERVUILER/GEBRUIKER BETAALT

Het aantal vervuilingseenheden wordt gebaseerd op het waterverbruik per huishouden. PFAS, stikstof, fosfor/fosfaat en landbouwgif/pesticiden zijn een grote ecologische bedreiging. Water Natuurlijk wil dat dergelijke vervuiling wordt teruggedrongen door een productbelasting, een extra heffing op basis van de mineralenboekhouding of vergelijkbare methoden. Om het principe 'de vervuiler en gebruiker betalen' invulling te geven, leggen we prioriteit bij het beprijzen van kapitaalintensieve teelten met een grote watervraag en milieu-impact.

RENDERENDE KANSEN

Bij HHNK zijn er werkzaamheden die bij kunnen dragen aan de financiële stabiliteit. In het verleden is er vooral gekeken naar bezuinigingen en besparingen. Water Natuurlijk is van mening dat het waterschap in staat is om financiële middelen te genereren door in te zetten op de productie van groen gas en elektriciteit via zon- en windenergie op eigen bezit. Tevens ziet het schap kansen om haar grond te verkopen, leges te verhogen naar marktconformiteit, de pachttarieven te indexeren en waar mogelijk leningen te verstrekken zoals bij het WIF. Op deze manier zijn er inkomsten die de werkzaamheden van het waterschap kunnen financieren, de belastingtarieven laag houden en uiteindelijk bijdragen aan het saneren van onze schuld.

BEDRIJFSVOERING OP ORDE

Water Natuurlijk vindt de kwaliteit van de bedrijfsvoering van het waterschap van groot belang voor de uitvoering van haar taken. Vooral op personeelsgebied is Water Natuurlijk van mening dat er geïnvesteerd mag worden. Taken die nieuw zijn zullen bij het meerjarenperspectief niet alleen een financiële maar ook personele voorziening vragen. Door jarenlang onvoldoende capaciteit toegevoegd te hebben is het water-

schap niet klaar voor de toekomst. Dit geldt voor de huidige taken en de nieuwe taken van de toekomst. Water Natuurlijk wil dat het waterschap een aantrekkelijke werkgever blijft en wil de komende jaren 100 fte extra aantrekken om de belangrijke taken waar het waterschap voor staat naar behoren te kunnen uitvoeren.

- Het principe 'de vervuiler betaalt' voeren we consequent door
- We zetten in op renderende kansen zodat belastingtarieven minder fluctueren en we onze schuld kunnen afbetalen
- Voor de komende jaren investeren we in het personeelsbeleid en nemen 100 fte extra aan
- We doen er alles aan om een aantrekkelijke werkgever te zijn door scholing, training, doorstroming en de inzet van participatiebanen
- Een organisatieontwikkeling is nodig om een moderne organisatie te zijn en te blijven waarbij data gedreven werken van groot belang is
- We organiseren jaarlijks een publieksdag, zetten de deuren voor onze inwoners open

BEREIKT 2019-2023

Begroting 2023 – 2026

Baanbrekend is het besluit om niet alleen inkomsten te genereren via de geijkte weg van de belastingtarieven. Water Natuurlijk heeft het dit begrotingsjaar voor elkaar gekregen om in te zetten op renderende kansen. Zo heeft ze niet alleen gezorgd dat de SDI 15% aan energie en dus ook aan kosten bespaart, maar heeft ze ook ingezet op het investeren in groen gas voor eigen bedrijfsvoeringprocessen en het terugleveren aan het energienet. Het waterschap investeert in windenergie en is de laatste tranches zonnecollectoren aan het uitrollen. Met deze opbrengsten is geïnvesteerd in personeel waardoor de taken van het waterschap nog beter uitgevoerd kunnen worden. Er is door onze bestuurder duurzaam gebroken met het credo 'groei door krimp'.

**GEEF
NATUUR
JOUW
STEM!**

Water Natuurlijk
Hollands Noorderkwartier

VOOR EEN DUURZAAM EN NATUURRIJK WATERLANDSCHAP